

Presentació

El paper preponderant que en l'actualitat exerceixen els mitjans de comunicació i els sistemes d'informació ha despertat un viu interès per conèixer els seus inicis i la seva evolució al llarg dels segles. El progrés de les noves tecnologies electròniques i les extraordinàries mutacions socials i culturals que aparentment aquestes estan generant han estimulat un nou examen de les implicacions que va comportar la introducció de determinats artilugis per a la comunicació en èpoques pretèrites. Malgrat que no totes les modalitats actuals de la comunicació impliquen exactament una innovació, ni els debats sobre els riscos dels nous mitjans eren desconeguts en el passat, els canvis que s'han produït en aquest camp durant els darrers cinc segles són significatius. Ara bé, no per això se'n pot inferir un progrés ininterromput ni una constant involució.

Més enllà dels estudis clàssics sobre la història dels mitjans de comunicació de massa, els recents treballs han convertit aquesta temàtica en una rellevant cruïlla de l'anàlisi interdisciplinari gràcies al benefactor influx de la història social i cultural. La comunicació i la informació, més enllà de les fites tecnològiques que les modelen, són territoris propicis per a l'anàlisi de la política, l'economia, l'art, la literatura, la psicologia, l'antropologia i la sociologia. Sota aquesta perspectiva, costa trobar quelcom al món que no sigui comunicació.

Sense voler perseguir impossibles, l'XI Cicle de Conferències de la revista MANUSCRITS, desenvolupat durant els dies 14, 16 i 17 de març de 2005 a l'Auditori de la Facultat de Filosofia i Lletres de la UAB, va abordar aquesta qüestió sota el títol «La informació i la comunicació entre Gutenberg i Internet». Aquest cicle, organitzat entre la revista MANUSCRITS i la Titulació d'Humanitats de la UAB, es va estructurar a l'entorn de sis dissertacions pronunciades per especialistes de reconegut prestigi dins d'aquesta temàtica: quatre conferències tenien per objectiu mostrar alguns aspectes significatius dels sistemes de la informació durant el període modern i dues pretenien revelar els profunds canvis experimentats en aquest camp durant el període contemporani i, particularment, des de fa una dècada amb la universalització d'Internet. Les quatre primeres, que són les que es recullen en aquest dossier, van córrer a càrrec dels professors Peter Burke, Fernando Andrés, Mario Infelise i Henry Ettinghausen i les dues darreres van ser dictades pels professors Jaume Guillaumet (Universitat Pompeu Fabra de Barcelona) i Leopoldo Seijas

(Universidad San Pablo-CEU de Madrid). Jaume Guillamet, amb la lliçó «Sobre el lloc del periodisme en la història», i Leopoldo Seijas, amb la xerrada «El periodista digital ante la nueva sociedad de la información», van explicar de manera magistral l'evolució i les problemàtiques que aquest fenomen ha experimentat en el curs dels darrers dos-cents anys. En conjunt, des de la perspectiva que dóna la visió de cinc segles, esdevé inevitable establir certes comparacions entre la discutida «revolució» de la impremta del segle xv que comenta Peter Burke i la incontestable mutació que comporta Internet en les actuals formes de comunicació. Alhora, criden l'atenció les similituds entre la pràctica del *reportista* del segle xvi, descrit per Mario Infelise, i les actuals agències que venen notícies «a la carta» a través d'Internet.

El camp de la informació i de la comunicació és tan extens, tan multiforme i és tan present en la societat actual, que serà difícil no tornar a tractar en el futur aquest tema en les pàgines d'aquesta revista. De moment, els quatre articles que ara es presenten en aquest dossier poden servir per establir els fonaments d'una línia de recerca que està obligada a créixer i a fer-se més rica gràcies, precisament, a les aportacions dels historiadors.

Javier Antón Pelayo